

Nr 479.

Av herrar **Johansson** i Stockholm och **Nordström** i Kramfors, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 225, angående vissa anslag till fångvården m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 225 har riksdagen förelagts förslag till anslag till fångvården m. m. I samband därmed föreslår föredragande departementschefen genomförande av en allmän lönereglering för fångvårdens personal avseende en allmän förbättring av lönesättningen huvudsakligen föranledd av den under förra året antagna straffverkställighetsreformen.

Av yttrande över det av »Löneutredningen för viss fångvårdspersonal» avgivna betänkandet framgår att bl. a. fångvårdsstyrelsen föreslagit en mera markerad lönegradsuppflyttning för personalen i bevaknings- och verkstadsdrift än den som departementschefen stannat inför. Enligt vår mening bör riksdagen i detta avseende fästa den största vikt vid fångvårdsstyrelsens mening, enär själva grundvalen för ett helhjärtat genomförande av verkställighetsreformen självklart blir beroende av kvaliteten hos den personal, som skall ha den direkta övervakningen av de intagna om hand.

Departementschefen anför i detta stycke själv å sidan 42 i proposition:

»Sedan denna genomgripande reform nu blivit antagen av riksdagen, framstår en allmän förbättring av de nuvarande löneförhållandena för dessa befattningshavare såsom en nödvändig följd härav. Utan en sådan förbättring kan man ej räkna med att fångvården framdeles skall kunna rekrytera och behålla personal med de kvalifikationer straffverkställighetsreformen förutsätter.»

För att kunna fylla denna uppgift har fångvårdsstyrelsen ansett sig nödsakad att föreslå en allmän uppflyttning av två lönegrader för personal i bevaknings- och verkstadsdrift. Denna fångvårdsstyrelsens uppfattning delas även av fångvårdssällskapet och fångvårdsmannaförbundet. Lönegradsplaceringen är av avgörande betydelse för en god rekrytering av den fångvårdspersonal, som får den direkta uppgiften att förverkliga den nya syn på straffverkställigheten, som den antagna reformen förutsätter. Därför har löneutredningens jämförelse med andra liknande befattningar inom andra verksamhetsgrenar en tämligen begränsad betydelse. De motiveringar, som av vissa remissinstanser anförts emot en uppflyttning med två lönegrader och vilka även anförts för departementschefens förslag att föreslå uppflyttning i endast en lönegrad, kunna enligt undertecknades mening inte tillmätas sådan betydelse, att de försvara ett beslut i överensstämmelse med

föreliggande proposition. Enligt vår mening bör riksdagen följa det av fångvårdsstyrelsen avgivna förslaget till lönegradsplacering för personalen i bevaknings- och verkstadsdriften. Vi föreslå därför, att samtliga vaktkonstaplar, som enligt propositionen föreslås uppflyttade från A 6 till A 7, i stället uppflyttas till löneklass A 8.

Som en naturlig konsekvens av ett sådant beslut bör även följa att de överkonstaplar och yrkesmästare samt den uppsyningsman, som departementschefen föreslår placerade i lönegrupp A 9, uppflyttas till A 10.

Även i detta fall gäller nödvändigheten av att lönesättningen ges en sådan utformning att fångvården kan »rekrytera och behålla personal med de kvalifikationer straffverkställighetsreformen förutsätter».

Utan att ta någon definitiv ställning till frågan om lönesättningen för sjukvårds-, kontors- och ekonomipersonal, synes det oss i alla fall vara ett fel att däri inränga sådana poster som vissa bilförare, eldare och köksföreståndare m. fl., vilka i samband med denna sin verksamhet även delvis skola ha ledningen av arbetet för vissa av de intagna. En eldare och reparatör skall ju inte endast utföra dessa arbeten utan i första hand leda de intagnas arbete. Utöver skyldigheten att övervaka arbetets tillfredsställande utförande har denna personal samma bevakningstjänst som övrig bevakningspersonal.

Det synes oss fullständigt ogrundat att ge vissa eldare, bilförare och köksföreståndare, som i större eller mindre grad ha samma ansvarsuppgifter som bevaknings- och arbetsledarpersonalen, en lägre lönesättning genom att de placeras i en annan kategori. Vi anse därför konsekvensen kräva, att jämväl sådana befattningshavare, som under större eller mindre del av sin tjänstgöring omhänderha ledningen av de intagnas arbete jämte vanlig övervakning, ges samma lönegradsplacering som övrig bevaknings- och verkstadsdriftspersonal.

I fråga om löneställningen för de kvinnliga befattningshavarna har departementschefen biträtt löneutredningens förslag.

Att löneutredningen föreslagit ett bibehållande av lönesättningen enligt könsprincipen i stället för arbetsprestation är i och för sig ägnat att förvåna. Att departementschefen efter inkomna remissyttranden med samma motivering som löneutredningen biträder detta förslag förefaller oss ännu mera egendomligt.

Både löneutredningen och departementschefen avge platoniska förklaringar att likalönsprincipen är berättigad men bör lösas i ett större sammanhang. Därest ansvariga myndigheter i dag erkänna behovet av att äntligen åstadkomma jämställighet mellan könen i fråga om lönesättningen, kan det knappast finnas anledning att nu fastställa lönestater för den ena lönegruppen efter den andra med ett bibehållande av olikhet mellan könen i lönehänseende.

Då den nu sittande regeringen som grundval har arbetarrörelsens efter-

krigsprogram, där kravet på lika lön för lika arbete intar en central plats, bör detta medföra att likalönsprincipen genomföres i praktiken så fort löne-reglering blir aktuell för någon eller några grupper.

En ledamot av lönenämnden har även reserverat sig och förordat att de kvinnliga tjänsterna i såväl bevakning som verkstadsdrift utan uppskov erhålla samma löneställning som motsvarande manliga befattningar.

Det under de senaste dagarna genomförda representantskapsmötet med Landsorganisationen har även antagit ett uttalande, vari krävas omedelbara åtgärder för genomförandet av likalönsprincipen.

Enligt undertecknades mening bör riksdagen följa reservantens i löne-nämnden förslag och redan nu genomföra likalönsprincipen på detta område. Vi föreslå att alla kvinnliga tjänster, vilkas löner regleras genom denna proposition, erhålla samma löneställning som motsvarande manliga befattningshavare.

Enligt fångvårdsstyrelsens i propositionen återgivna anslagsäskanden har bland annat posten till utspisning höjts med den beräkningen att en nödvändig kostförbättring på omkring 20 öre skulle kunna genomföras. Departementschefens motivering för ett prutande på denna begäran synes oss sakna verkligt underlag. Att portionspriset under sist förflutna budgetår höjts från 1 krona till 1 krona och 8 öre är inte något säkert bevis för att en kostförbättring ägt rum.

Utöver de skäl fångvårdsstyrelsen anfört för sitt anslagsäskande på denna punkt kan även här anföras nödvändigheten av att även på detta område åstadkomma den förändrade behandling av de intagna som den nya verkställighetslagen förutsätter. Skola de intagna ges ökade och i många fall tyngre arbetsuppgifter, torde en kostförbättring vara ofrånkomlig. Den nya verkställighetslagen förutsätter även, att behandlingen av de intagna skall ha till huvudsyfte att förbättra de intagna och att för den skull själva frihetsberövandet bör vara straff nog. I övrigt förutsätter verkställighetslagen att förhållandena inom fångvårdsanstalterna så litet som möjligt skola skilja sig från det levande livet utanför dessa områden. Av fångvårdsstyrelsens skrivelse i detta stycke framgår det, att det endast är fångvården och sinnessjukhusen som hålla en så låg kostnad för bespisningen. Det synes oss ovärdigt den nya anda, som verkställighetslagen av 1945 förutsätter, att begagna en mindervärdig bespisning som ytterligare bestraffningsmedel mot de intagna. Även med det av fångvårdsstyrelsen äskade beloppet på 1 krona och 20 öre per dag torde det bli en ganska spartansk kosthållning. Vi föreslå att riksdagen på denna punkt bifaller fångvårdsstyrelsens äskande.

Med stöd av vad ovan anförts föreslås att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av proposition nr 225,

att samtliga vaktkonstaplar som enligt propositionen föreslås uppflyttade från A 6 till A 7 i stället uppflyttas till A 8

samt att de överkonstaplar och yrkesmästare samt den uppsyningsman, som föreslås placerade i A 9, uppflyttas till A 10;

att sådana befattningshavare, som under större eller mindre del av sin tjänstgöring omhänderha ledningen av de intagnas arbete jämte vanlig övervakning, ges samma ställning i lönehänseende som övrig bevaknings- och verkstadspersonal;

att alla kvinnliga tjänster, vilkas löner regleras genom denna proposition, erhålla samma löneställning som motsvarande manliga tjänster;

att posten till utspisning beräknas efter en portionskostnad av 1 krona och 20 öre;

att propositionen i övrigt bifalles.

Stockholm den 29 april 1946.

Gustav Johansson.

Axel Nordström.
